Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Camí ramader I

Alpens

Ubicació

Comarca: Lluçanès
Lloc/Adreça: Sector sud, central i nord del terme municipal
Emplaçament Creua el terme municipal de sud a nord

Coordenades:

Latitud: 42.12568
Longitud: 2.09778
UTM Est (X): 425427
UTM Nord (Y): 4664124

Classificació

Número de fitxa 08004 - 101
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Es denoten trams força concorreguts per motoristes provocant l'erosió, el desgast i malmetent els entorns naturals pels quals passa el camí ramader.
Protecció Legal
Observacions protecció: Llei 3/1995, de 23 de març, de vies pecuàries
Accés Fàcil
Ús actual: Social
Titularitat Pública
Titular: Generalitat de Catalunya. Dpt. d'Economia i Finances. Gran via corts catalanes, 635, 08010 Barcelona

Fitxes associades:
El Graell
Soler
Torrats
Roure del Graell
Sender de gran recorregut. GR-1
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs

Data de registre de la fitxa: dc., 12/07/2006 - 02:00

Descripció

Aquest camí ramader que passa pel terme municipal d'Alpens forma part de la Ruta I, rutes identificades pel Grup de Treball de Transhumància del SOLC que passen pel Lluçanès. És el camí ramader principal del Lluçanès i constitueix l'eix històric vertebrador, paral·lelament al camí ral o Camí de França que connectava Catalunya amb el país franc des de la Baixa Edat Mitjana. Aquesta ruta que prové del Penedès va en direcció a Alpens on s'incorpora amb la Ruta III en direcció a Castellar de n'Hug. El camí que prové del Penedès passa per Manresa, Sant Fruitós de Bages, Avinyó i entra al Lluçanès per Sant Feliu Sasserra, la Torre d'Oristà, Santa Creu de Joglars, Beulaigua, Santa Eulàlia de Puig-oriol i Alpens (AADD; 2000).
El camí ramader travessa el terme de sud a nord passant pel sector central. Entra a Alpens pel collet de Perotet procedent del terme municipal de Lluçà, i segueix la pista forestal que ve de Santa Eulàlia de Puig-oriol en direcció Alpens. Aquesta pista coincideix en traçat amb el camí ral de França i el camí ral de Manresa a Ripoll que enllacen a Santa Creu de Joglars i van paral·lels amb el camí ramader fins Alpens. El camí continua seguint la pista prop del roure gros del Graell, i s'avança passant per la gran masia del Graell, la qual constituïa una casa de parada i acolliment dels pastors i els ramats transhumants. Al Graell, quan ja hi havia un ramat que ocupava el corral es podia fer nit en un planell d'herba i una bassa on es podien abeurar les ovelles. Era una returada, on els pastors i ramats hi podien passar fins a tres nits si ho creien convenient. El camí avança per la carena paral·lel a la pista forestal i continua passant pel collet del Vedellar fins al Casó. En aquest punt s'enllaça amb la carretera BP-4654 i es continua en direcció nord-oest fins a trobar el trencant a mà dreta de la masia de Torrats, zona on s'enllaça amb la ruta III que també discorre pel terme municipal d'Alpens. El mas Torrats també era un important recer de sojorn dels ramats i dels pastors que es desplaçaven pels camins de transhumància. Des del mas Torrats hi ha una pista que continua cap a la dreta, vers l'espectacular Rocadepena, i també comunica amb Puig-empí, Enfruns, i coll Tallat. El camí ramader, però, agafa un vell viarany que s'enfila cap a l'esquerra de Torrats. El camí puja enmig del bosc a través d'un corriol amb un desnivell força accentuat que desemboca en un sender. A patir d'aquí el camí comença a planejar, i es transita per alguns sectors on el camí encara conserva el seu antic empedrat. Es continua en direcció nord vorejant per ponent el collet de l'Oració i el serrat de l'Àliga fins arribar el mas Soler. S'avança continuant cap al nord passant pel coll i la roca de la Bruixa, des d'on es divisa a la dreta el Puig Cornedor i els emprius de coll de Soler, lloc on el camí ramader deixa el terme municipal d'Alpens.
A partir d'Alpens el camí ramader travessa la vall de les Lloses, la serra de Tubau i segueix cap a Palomera, el coll de Merola fins a Castellar de n'Hug, en el camí cap al Pla d'Anyella.

Observacions:

Hi ha una altra versió del camí ramader feta per Jaume Sala i Sivilla que descriu el camí d'Alpens a les Llosses. Aquest camí ramader passaria per la masia de Torrats i seguiria la pista cap a Rocadepena, font de Matamosses i Joncarons, pujant sempre dret fins a la carena a l'altura de Coll de Soler. En aquest punt enllaçaria amb el camí ral de França que des de la masia de Torrats pujaria per la banda solella cap al Collet de l'Oració i el Coll de la Bruixa. Aquest tram de camí ral de França és el que s'ha identificat des del Grup de Treball de Transhumància del Solc i des del Centre Excursionista de Castellar com a camí ramader.

Història

Els camins ramaders neixen a l'edat Mitjana, en la necessitat de traslladar els ramats de des del mar cap a muntanya per garantir bones pastures a l'estiu i retornar-los a l'hivern quan els prats es cobreixen de neu. Al llarg de l'edat Moderna els camins ramaders es van anar consolidant i fou al voltant dels segles XVIII i XIX que la transhumància arriba al punt àlgid. Al Lluçanès, que proveïa importants pastures intermèdies, es vivia en funció a aquests camins, els quals generaven una potent activitat econòmica i consolidaven els principals nuclis de població. Emergia el sector tèxtil llaner i les grans fires de bestiar - que coincidien amb la pujada dels ramats cap a la muntanya (primavera) o en el retorn del bestiar de la muntanya (tardor). Les grans fires i mercats tenien lloc al peu del camí ramader i algunes d'elles es conservaven fins no fa massa temps. És el cas d'Alpens que celebrava el dia de la fira ramadera el dia 25 de març. Un altre conseqüència va ser l'emplaçament d'hostals al llarg del camí, a d'Alpens hi havia l'hostal de Pedres Negres, situat a l'extrem sud-est del terme municipal, al peu de la carretera BP- 4654 i que actualment ja no existeix.

Bibliografia

AADD, Els camins ramaders del Lluçanès, Solc, 2000.
AADD, Travessa Castellar - Pla d'Anyella. Camí de Transhumància, Centre Excursionista de Castellar, 2003.
PLANES, J.A, Alpens. Una història del Lluçanès: pagesos, paraires i carlins, Ajuntament d'Alpens, 1999.
TORRES J, Apunts de transhumància. Costums, normes, oficis i llegendes de transhumància, Solc, 2003.
Mapa dels camins ramaders del Lluçanès, Grup de Treball de Transhumància del Solc, 2006 (pendent d'edició).

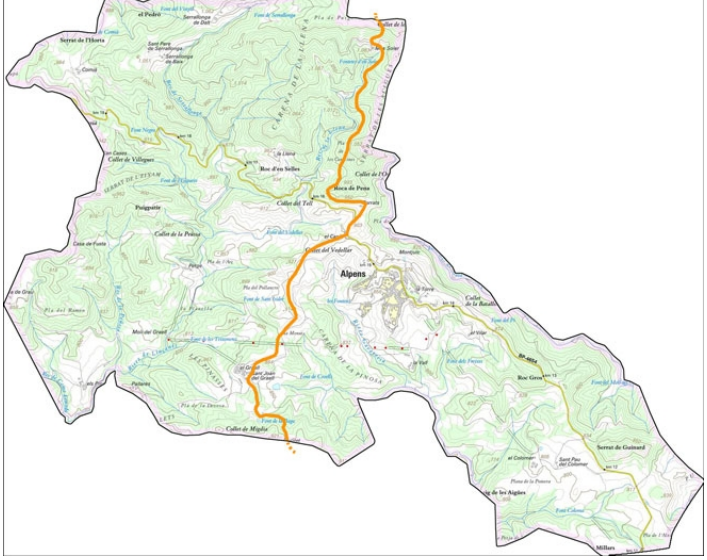
Alpens
Roc Gros
Millars